

เลขเสร็จ

203/2536

เรื่อง

บันทึก

เรื่อง ทารือปัญหาข้อกฎหมายกรณีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
ป่าไม้ พุทธศักราช 2484

เนื้อหา

กรมป่าไม้ได้มีหนังสือ ที่ กษ.0707.02/26790 ลงวันที่ 26 สิงหาคม 2535 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมป่าไม้ได้รับข้อหารือจาก ป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายกรณีการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วย ป่าไม้ในบริเวณที่ได้กำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง ที่ดิน ที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรี กำหนดเป็นที่ดินของรัฐว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินโดยการเช่าหรือ เช่าซื้อตามมาตรา 30*(1) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

*(1) มาตรา 30 บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก.ได้มา ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินดังกล่าวต่อไปนี้

(1) จำนวนที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัว เดียวกัน ซึ่งประกอบเกษตรกรรมอย่างอื่นนอกจากเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตาม(2)

(2) จำนวนที่ดินไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลใน ครอบครัวเดียวกัน ซึ่งประกอบเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตามที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด

(3) จำนวนที่ดินที่คณะกรรมการเห็นสมควรสำหรับสถาบันเกษตรกร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประเภทและลักษณะการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรนั้น ๆ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการจัดให้เกษตรกร และเป็น ที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดมิให้มีการโอนสิทธิในที่ดิน ก็ให้จัดให้เกษตรกรเช่า ในกรณี อื่นให้จัดให้เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อตามที่เกษตรกรแสดงความจำนง ถ้าเป็นการ จัดให้สถาบันเกษตรกร ให้จัดให้สถาบันเกษตรกรเช่า

[มีต่อหน้า]

ถัดไป]

พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 หรือได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเอง

[ต่อจากเชิงอรรถที่ (1)]

บรรดาที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้มา ถ้าเป็นที่ดินของรัฐและมีเกษตรกรถือครองอยู่ แล้วเกินจำนวนที่กำหนดในวรรคหนึ่งก่อนเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อเกษตรกรดังกล่าวยื่นคำร้องและยินยอมชำระค่าเช่าหรือค่าชดเชยที่ดินในอัตราหรือจำนวนที่เพิ่มขึ้นตามที่คณะกรรมการกำหนดสำหรับที่ดินส่วนที่เกินตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดที่ดินให้เกษตรกรเช่าหรือจัดให้ แล้วแต่กรณี ตามจำนวนที่เกษตรกรถือครองได้ แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ ในการกำหนดอัตราค่าเช่าหรือค่าชดเชยที่ดินดังกล่าว ต้องคำนึงถึงระยะเวลาและวิธีการที่เกษตรกรได้ที่ดินนั้นมา ความสามารถในการทำประโยชน์ประเภทของเกษตรกรรม และการทำประโยชน์ที่ได้ทำไว้แล้วในที่ดินนั้น

ในการจัดที่ดินให้เกษตรกรตามวรรคสาม ถ้าเกษตรกรได้เช่าครอบครองที่ดินดังกล่าวก่อน พ.ศ. 2510 ให้เรียกเก็บเฉพาะค่าธรรมเนียมในการโอนและรังวัด และค่าปรับปรุงพัฒนาที่ดินที่ ส.ป.ก. ดำเนินการให้ตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด เฉพาะส่วนที่ไม่เกินห้าสิบไร่

นอกจากการจัดที่ดินให้แก่บุคคลตาม (1) (2) และ (3) ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดที่ดินหรือสงวนหรือให้เช่าแก่บุคคลใดเช่า เช่าซื้อ ซื้อ หรือเข้าทำประโยชน์เพื่อใช้สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาได้ ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินที่คณะกรรมการเห็นสมควร ซึ่งต้องไม่เกินห้าสิบไร่ ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุญาตหรือการให้ผู้ได้รับอนุญาตถือปฏิบัติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

การจัดที่ดินให้เช่าหรือเช่าซื้อตามมาตรานี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเช่าหรือเช่าซื้อ และสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อดังกล่าวจะโอนแก่กันได้หรือตกทอดทางมรดกได้เฉพาะตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ตามมาตรา 8*(2) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 หรือได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 หรือได้รับอนุญาตตาม

มาตรา 9*(3) หรือมาตรา 12*(4) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรมหรือในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐแล้ว จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ด้วยหรือไม่ อย่างไร และผู้บุกรุกตัดฟันทำไม้หวงห้าม แฝ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐ จะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หรือไม่ อย่างไร ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

*(2) มาตรา 8 ให้อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมตามกำลังแห่งครอบครัวของสมาชิกนิคมนั้น แต่ไม่เกินครอบครัวละห้าสิบไร่

*(3) มาตรา 9 ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มีสิทธิครอบครอง หรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

(1) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้าง หรือการเผาป่า

(2) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดินที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ

(3) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

*(4) มาตรา 12 ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง รัฐมนตรีมีอำนาจให้สัมปทาน ให้ หรือให้ใช้ในระยะเวลาอันจำกัด ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่ และการป่าไม้

ฝ่ายที่ 1 เห็นว่า พื้นที่ใดจะอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 จะต้องเป็นพื้นที่ที่ยังคงเป็น“ป่า”ตามมาตรา 4 (1)*(5) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 กล่าวคือ ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐนั้น เป็นที่ดินที่แต่ละหน่วยราชการควบคุมดูแลรักษาตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายแต่ละฉบับเท่านั้น แต่ละหน่วยราชการมิได้มีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน และผู้ได้รับ

ฝ่ายที่ 2 เห็นว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 หรือในเขตนิคมสร้างตนเองตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 หรือผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา 9 หรือมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม ถือว่าได้รับอนุญาตตามกฎหมายนั้น ๆ แล้ว และพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่เข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา 54*(6) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

*(6) มาตรา 54 ห้ามมิให้ผู้ใดก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรม และรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือโดยได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

1. ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

โดยการเช่าหรือเช่าซื้อตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเองตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 หรือผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา 9 หรือมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรมหรือในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐแล้ว จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เพียงใด หรือไม่

2. กรณีมีผู้บุกรุกตัดฟันทำไม้หวงห้าม เก็บหาของป่าหวงห้าม ก่อสร้างแผ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินของรัฐแล้ว ผู้กระทำการดังกล่าวจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หรือไม่ อย่างไร

3. การอนุญาตให้เข้าไปหาประโยชน์เพื่อเก็บหรือระเบิดหิน กรวดทราย ทำเหมืองแร่ ฯลฯ ตามมาตรา 15*(7) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า 20% ของพื้นที่นิคม (สงวนไว้เป็นพื้นที่ป่า 20% ของพื้นที่ตามมติคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ) หรือพื้นที่ในเขตนิคมที่ยังมิได้อนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ ผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าวซึ่งมิใช่สมาชิกนิคม หรือสมาชิกนิคม ซึ่งดำเนินการนอกเหนือวัตถุประสงค์ของการจัดสรรที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ด้วยหรือไม่ เพียงใด

4. การทำเหมืองแร่หรือระเบิดย่อยหิน ขุดเก็บกรวด ทราย ลูกกรังหรือดิน หรือทำประโยชน์อื่น ๆ ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า 20% ของพื้นที่ที่มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ยังมิได้ดำเนินการจัดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร จะต้องได้รับอนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้าม หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 7) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดินและกรมประชาสัมพันธ์) แล้ว ผู้แทนกรม

พัฒนาที่ดินชี้แจงว่า คำว่า "ที่ดินของรัฐ" ซึ่งใช้ในการจำแนกที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน

* (7) มาตรา 15 ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปหาประโยชน์ ยึดถือ ครอบครอง
ปลูกสร้าง ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลาย
หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน หรือทำให้เป็นอันตรายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในที่ดินภายใน
เขตของนิคม เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

สมาชิกนิคมจะกระทำการตามวรรคหนึ่งได้โดยไม่ต้องเสียเงินค่าบำรุง
ตามมาตรา 16 เฉพาะในที่ดินที่ตนได้รับมอบให้เข้าทำประโยชน์เท่านั้น

เป็นเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในงานของกรมพัฒนาที่ดิน มิได้มีความหมาย
ตามกฎหมายใด ๆ ซึ่งขณะนี้กรมพัฒนาที่ดินจำแนกที่ดินเป็น 3 กลุ่ม คือ ประเภท ก.
หมายถึงที่ดินนอกเขตพื้นที่ป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน
พ.ศ. 2504 ประเภท ข. หมายถึงที่ดินที่จำแนกไว้เป็นที่จัดสรรเพื่อเกษตรกรรม
และประเภท ค. หมายถึงที่ดินที่จะสงวนไว้เป็นป่าไม้ของชาติ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 7) มีความเห็น
ดังต่อไปนี้

1. สำหรับปัญหาที่ว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูป
ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยการเช่าหรือเช่าซื้อตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเอง
ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 หรือผู้ได้รับอนุญาตตาม
มาตรา 9 หรือมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติ
คณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่จัดสรรเพื่อเกษตรกรรมหรือในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรี
กำหนดเป็นที่ดินของรัฐแล้ว จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้าม หรือเก็บหา
ของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เพียงใด หรือไม่ นั้น
เห็นว่า มาตรา 54*(8) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2518 ที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ใด
ก่อกำสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่า
หรือเข้ายึดถือครอบครองป่า เพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้
จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรม และรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
หรือได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น น่าจะมีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองป่าไม้
อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ โดยการห้ามมิให้มีการบุกรุกเข้าใช้ประโยชน์
ในที่ป่าตามมาตรา 4 (1)*(9) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

* (8) โปรดดูเชิงอรรถที่ (6), ข้างต้น

* (9) โปรดดูเชิงอรรถที่ (5), ข้างต้น

สำหรับผู้ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามปัญหาที่หารือ คือ

(1) เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรซึ่งได้รับการจัดที่ดินโดยการเช่าหรือเช่าซื้อ ให้เข้าทำประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือบุคคลอื่นซึ่งได้รับการจัดที่ดินโดยการเช่าหรือเช่าซื้อ ให้เข้าทำประโยชน์ในกิจการอื่นอันเป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา 30*(10) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532

(2) สมาชิกนิคมซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเองเพื่อทำเกษตรกรรมตามมาตรา 8*(11) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 หรือ

(3) ผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา 9*(12) หรือมาตรา 12*(13) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้เข้าทำประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมในที่ดินที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดสรรเพื่อเกษตรกรรม

บุคคลดังกล่าวข้างต้นถือได้ว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเฉพาะนั้น ๆ ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐ จึงมิใช่ผู้บุกรุก ถ้าที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ยังมีสภาพเป็นป่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ก็มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและรับผิดชอบที่ดินนั้น ๆ เพื่อคุ้มครองป่าไม้เท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ในการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ข้างต้น ซึ่งในการประกอบเกษตรกรรมนั้นย่อมจะต้องมีการแผ้วถางป่าเพื่อเตรียมพื้นที่ ดังนั้น บุคคลที่กล่าวข้างต้นจึงไม่ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แต่ถ้าที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์มีไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามขึ้นอยู่การตัดฟันหรือเก็บหาของป่าหวงห้าม

* (10) โปรดดูเชิงอรรถที่ (1), ข้างต้น

* (11) โปรดดูเชิงอรรถที่ (2), ข้างต้น

* (12) โปรดดูเชิงอรรถที่ (3), ข้างต้น

* (13) โปรดดูเชิงอรรถที่ (4), ข้างต้น

จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อนเนื่องจากการ“ทำไม้”*(14) หวงห้ามตามมาตรา 11*(15) หรือการเก็บหาของป่าหวงห้ามตามมาตรา 29*(16) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2494 รัฐมีวัตถุประสงค์ที่จะสงวนรักษาไม้หรือของป่าหายากไว้

*(14) มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(5) “ทำไม้” หมายความว่า ตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ชุด ชักลากไม้ในป่า หรือนำไม้ออกจากป่าด้วยประการใด ๆ และ หมายความว่ารวมถึงการกระทำดังกล่าวกับไม้สักหรือไม้อย่างที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีไร่ป่า หรือการนำไม้สักหรือไม้อย่างออกจากที่ดินที่ไม้นั้น ๆ ขึ้นอยู่ด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

*(15) มาตรา 11 ผู้ใดทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตราย ด้วยประการใด ๆ แก่ไม้หวงห้าม ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับสัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง หรือในการอนุญาต

การอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว จะอนุญาตให้ผู้ผูกขาดโดยให้ผู้ได้รับอนุญาตเสียเงินค่าผูกขาดให้แก่รัฐบาลตามจำนวน ที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้

การอนุญาตโดยวิธีผูกขาดหรือให้สัมปทานสำหรับการทำไม้ฟันหรือไม้ เผาถ่านไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้กระทำได้เฉพาะในเขตป่าที่ห่างไกลและ กันดารหรือเฉพาะการทำไม้ชนิดที่มีค่าหรือหายาก

การพิจารณาคำขออนุญาตผูกขาดหรือสัมปทานตามความในวรรคก่อน ให้กระทำโดยคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

*(16) มาตรา 29 ผู้ใดเก็บหาของป่าหวงห้ามหรือทำอันตรายด้วยประการ ใด ๆ แก่ของป่าหวงห้ามในป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้อง เสียค่าภาคหลวง กับทั้งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

มาตรการควบคุมในเรื่องนี้จึงเข้มงวดกว่าการแผ้วถางป่า กล่าวคือ ผู้ทำไม้หวงห้าม

จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับสัมปทานอย่างใดอย่างหนึ่ง กับต้องให้ประโยชน์ตอบแทนแก่รัฐสำหรับผู้เก็บหาของป่าหวงห้ามก็จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องเสียค่าภาคหลวงของป่าหวงห้ามเช่นกัน และประกอบกับทั้งการทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้าม ก็ไม่อยู่ในความหมายของ "เกษตรกรรม" ทั้งตามความหมายธรรมดา หรือตามคำนิยาม "เกษตรกรรม" (17) ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 อันเป็นเรื่องที่บุคคลนั้น ๆ ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐด้วย

สำหรับผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา 9 หรือมาตรา 12 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้เป็นที่ดินของรัฐนั้น เห็นว่า ที่ดินของรัฐหมายถึงที่ดินซึ่งไม่ได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดตามมาตรา 2* (18) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดไว้ และหากที่ดินนั้นยังมีสภาพเป็นป่าตามมาตรา 4 (1)* (19) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ที่ดินดังกล่าวยังอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐไม่ว่าจะเป็นเพื่อการทำเหมืองแร่หรือขุดเก็บกรวด ทราย ลูกแร่หรือดิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมิใช่การเกษตรกรรม จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าตามมาตรา 54 นอกเหนือจากการขออนุญาตตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการนั้น ๆ และหากที่ดินดังกล่าว

* (17) มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ ฯลฯ

"เกษตรกรรม" หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ฯลฯ ฯลฯ

* (18) มาตรา 2 ที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ให้ถือว่าเป็นของรัฐ

* (19) โปรตดูเชิงอรธที่ (5), ช้างต้น

มีไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามขึ้นอยู่ การตัดฟันไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้าม ก็ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 11 และมาตรา 29 เสียก่อน

2. สำหรับปัญหาที่ว่า ผู้บุกรุกตัดฟันทำไม้หวงห้าม เก็บหาของป่าหวงห้าม ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่าหรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรี

กำหนดให้เป็นที่ดินของรัฐ จะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า

(1) ผู้ก่อสร้าง แ้วถาง เผาป่าหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ

อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ ที่ดินที่คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรมหรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินของรัฐ ซึ่งมีได้เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ หรือประมวลกฎหมายที่ดิน ถือเป็นผู้กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 54*(20) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ มีความผิดตามมาตรา 72 ตรี*(21)

*(20) โปรดดูเชิงอรรถที่ (6), ข้างต้น

*(21) มาตรา 72 ตรี ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 54 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีความผิดตามมาตรานี้ ถ้าได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ในกรณีที่มิคำพิพากษาชี้ขาดว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรานี้ ถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้นได้ยึดถือครอบครองป่าที่ดินได้กระทำความผิด ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำผิด คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของผู้กระทำผิด ออกไปจากป่านั้นได้ด้วย

แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ สำหรับการก่อสร้าง แ้วถาง เผาป่า หรือยึดถือครอบครองป่าในเขตนิคมสร้างตนเองหรือนิคมสหกรณ์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15*(22) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ถือเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 41*(23) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฯ ด้วย

(2) ในกรณีที่ที่ดินดังกล่าวมีไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามขึ้นอยู่ การตัดฟันทำไม้หวงห้าม หรือการเก็บหาของป่าหวงห้ามในเขตที่กล่าวถึงข้างต้นจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เช่นเดียวกับกรณีตามข้อหาหรือประเด็นที่ 1 ดังนั้น หากมีการตัดฟันทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้าม โดยมีได้รับอนุญาตตามมาตรา 11*(24) หรือมาตรา 29*(25) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ผู้ตัดฟัน

*(22) โปรดดูเชิงอรรถที่ (7), ข้างต้น

*(23) มาตรา 41 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 15 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ไม่กระทบกระทั่งถึงความผิดที่กระทำตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ หรือตามกฎหมายว่าด้วยการทำเหมืองแร่

*(24) โปรดดูเชิงอรรถที่ (15), ข้างต้น

*(25) โปรดดูเชิงอรรถที่ (16), ข้างต้น

*(26) มาตรา 73 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 มาตรา 31 หรือมาตรา 48 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีความผิดตามมาตรา 73 ถ้าการกระทำผิดนั้นเกี่ยวกับ

(1) ไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. หรือ

(2) ไม้อื่นเป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่าง รวมกันเกินยี่สิบตัน หรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกินสี่ลูกบาศก์เมตร หรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้วรวมปริมาตรไม้เกินสองลูกบาศก์เมตร

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองแสนบาท

ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามดังกล่าวย่อมมีความผิดตามมาตรา 73*(26) หรือมาตรา 71 ทวิ*(27) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แล้วแต่กรณี

3. สำหรับปัญหาที่ว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าไปหาประโยชน์เพื่อเก็บ

หรือระเบิดหิน กรวด ทราย ทำเหมืองแร่ ฯลฯ ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า 20 % ของพื้นที่นิคม (สงวนไว้เป็นพื้นที่ป่า 20 % ของพื้นที่ตามมติคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ) หรือพื้นที่ในเขตนิคมที่ยังมิได้อนุญาตให้สมาชิกเข้าทำประโยชน์ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นสมาชิกนิคมหรือไม่จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ด้วยหรือไม่ เพียงใด นั้น เห็นว่า มาตรา 14*(28) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฯให้อำนาจอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์หรืออธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ แล้วแต่กรณี ที่จะปฏิบัติการในที่ดินภายในเขตนิคมเกี่ยวกับไม้หวงห้าม แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นสำหรับใช้บำรุงและดำเนินกิจการของนิคมได้ แต่จะต้องปฏิบัติการตามกฎหมายเจาพะนั้น ๆ ดังนั้นในกรณีที่อธิบดีใช้อำนาจตามมาตรา 15*(29)

แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฯ อนุญาตให้บุคคลใดเข้าหาประโยชน์เพื่อเก็บหรือระเบิดหิน กรวด ททราย ทำเหมืองแร่ภายในเขตพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเองหรือนิคมสหกรณ์ทั้งบริเวณที่สงวนไว้เป็นป่า 20% ของพื้นที่นิคม หรือในพื้นที่เขตนิคมที่ยังมิได้อนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าหาประโยชน์ ผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าวอยู่ในบังคับที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยแร่ หรือประมวลกฎหมายที่ดิน

*(27) มาตรา 71 ทวิ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 29 มาตรา 29 ทวิ มาตรา 39 มาตรา 39 ตริ มาตรา 40 วรรคหนึ่ง มาตรา 43 วรรคสอง หรือ มาตรา 53 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

*(28) มาตรา 14 ให้อธิบดีมีอำนาจปฏิบัติการในที่ดินภายในเขตของนิคมเกี่ยวกับไม้หวงห้าม แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์เป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น สำหรับบำรุงส่งเสริมกิจกรรมและการจัดทำสิ่งก่อสร้างอันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมของนิคมได้ โดยปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

*(29) โปรดดูเชิงอรรถที่ (7), ข้างต้น

อันเป็นกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการนั้นด้วยดังนั้น บุคคลดังกล่าวจึงต้องขออนุญาตทำไม้หวงห้ามตามมาตรา 11 หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ นอกเหนือจากการขออนุญาตตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฯ แต่บุคคลดังกล่าวได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า เนื่องจากบุคคลนั้นได้รับอนุญาตให้เข้าหาประโยชน์ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฯ แล้ว

4. สำหรับปัญหาที่ว่า การทำเหมืองแร่หรือระเบิดย่อยหิน ขุดเก็บกรวด ททราย ลูกรังหรือดิน หรือหาประโยชน์อื่น ๆ ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า 20% ของพื้นที่ที่มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ยังมิได้ดำเนินการจัดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้าม หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 หรือไม่ เพียงใด นั้น เห็นว่า ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมบริเวณที่ยังมิได้มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดิน หรือดำเนินการปฏิรูปที่ดินแต่พื้นที่บางส่วนยังมีสภาพเป็นป่า และมีไม้หวงห้ามหรือของป่าขึ้นอยู่ในที่ดิน นั้น ยังอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ดังนั้น การทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ หรือการระเบิดย่อยหิน ขุด เก็บกรวดททราย ลูกรังหรือดิน หรือการหาประโยชน์อื่นใดอันมิใช่การเกษตรกรรม ในพื้นที่ที่มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือพื้นที่ซึ่งยังมิได้ดำเนินการจัดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรที่ยังมีสภาพเป็นป่า จึงยังอยู่ในบังคับที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กล่าวคือ ผู้ได้รับอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวข้างต้น

จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าตามมาตรา 54 รวมตลอดถึงต้องขออนุญาตทำไม้หวงห้าม
หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามมาตรา 11 หรือมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้
ก่อนทำการตัดฟันไม้หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามซึ่งมีอยู่ในพื้นที่

(ลงชื่อ) อักษราทร จุฬารัตน

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการ

กฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน 2536.

ไพบุลย์ฯ -

คัด/ทาน